

5. A jazygok vagy jászok korszaka.

A jazygok ide telepedése. — Eredetök és új hazájok a Tisza mentén. — E nép vitézsége és harczmodora. — Európa ezen részén a rómaiak és barbárok, hogy osztottak?

A jazygokat az egykorú római írók, Tacitus¹ és Plinus,² eredetök szerint sarmata jazyg-oknak mondják, bár a későbbi írók legnagyobb része Ammianus Marcellinusig, sőt Jornandesig csakis sarmata néven említik őket. Arrian görög törté-
nész a K. u. 2-dik századból, a jászokat együvé fogva a kvádokkal, markomannokkal, getákkal és sarmatákkal, a kelta népek közé számlálja. Hunfalvy szerint a sarmata népfajhoz a roxolanok és alánok (Herodotos idejében mindnyájan még a Donon túl) a dákok, illyrek és thrákok tartoztak, kik az árja népcsaládba soroztatnak.³ Ptolemaios kivándoroltaknak (metanasták-nak),

¹ Annales XII. 29., 30.

² Plinius, IV. 12—15. — Szombathy (Dunavidék világtört. 119. és Kútfőtöredékek 110., 112.) régi klasszikus írók adataira támaszkodva, tagadja a jazygok sarmataságát. Szerinte a «sarmaták nem rokonai, hanem hódítói valának» a jazygoknak. V. ö. Pauly, Encycl. Jazyges név alatt IV. 38.

³ Hunfalvy, Magy. orsz. ethnogr. 91, 97, 98.

más írók mezei bolyongóknak (vagi per campos) hitták őket abból az okból, mert hazájokból, a Fekete tenger partjairól költöztek ide. Eredetökről csupán Plinius szól, bár ő is homályosan s új hazájok határait sem lehet tőle pontosan megtudni. Előadásának különben az az értelme, hogy a jazyg-ok a Duna és a hercyniai (itt Kárpát) hegység közti alföldet a rómaiak carnuntumi (Hainburg Austriában) téli szállásáig és az ottani német határig foglalták el, a hegyeket és erdőségeket pedig a dákok tartották meg a Pathissus (Tisza) folyóig, kiket amazok megverték.¹

Ez hihetően Julius Caesar diktatorsága alatt történt. Ezt megelőzve vette kez- | K. e. 35—32.
detét keleten a nagy népvándorlás, midőn t. i. a sarmaták az Azovi tenger partjain élő jászokra özönlöttek s ezek egy része a Duna mentében nyugotra huzódva, áttört a géták földén, Erdélyen keresztül a Tisza melléki nagy síkságra nyomult s azok birtok- | valószínűen K. e. 50 táján
lását a pártoskodás miatt meggyöngült dákoktól kicsikarta.² Plinius előadásából az következik, hogy ez alkalommal a dákok egész a hegyekig és erdőségekig nyomultak vissza s hogy az ekkép' betolakodott nép birodalmának határa nem épen a Tisza folyó volt, mert a régiek az elválasztó

¹ Hist. Naturalis, lib IV. cap. XXV.

² Florus és Dion adatai Szombathynál, Kútfőtöredékek 7—29. számok alatt.

vonalat a természetes határnál, egy folyónál, különben is mindig jóval odább igyekeztek tenni, hogy birtokukat az ellenséges meglepetésektől lehetőségig biztosítsák.¹ Erre utal Livius is, de még inkább Trajánus császárnak a dákok elleni hadjárata, midőn a Tisza a jászok felől, mint új határ állapíttatik meg.²

E rónaság épen megfelelt a vándor nép ősi életmódjának és természetének, melynél fogva a jászok, mint későbbi utódaik a hunok és magyarok is, lovón élő nép voltak s új szomszédaik előtt is „iszonyú lovasságuk“ tette őket félelmesekké, mely mérges nyíllait biztosan lőtte ellenfelére, rajta pedig nem fogott az ellenség nyila és dárdája, minthogy a harczos és lova szaruból készült pánczéllal egészen be volt vonva. A harczban, legalább otthoni hazájukban, a nők is részt vettek,³ a mint az a sarmatáknál általában szokás volt.⁴ Egyébként bizonyos mérséklet jellemzé e népet s mert további hódításra kevéssé törekedett, ezért állandó hazát szerzett e helyen magának, mely körülbelől négyszáz évig

¹ A rómaiak különösen nem türték közel határaikhoz a barbárokat. A markomannoknak a Dunától 38 stadiumnyira, a jászoknak még egyszer ennyi távolban kellett maradniok. Dion LXXI. 16.

² Mannert, IV. 165. — Gibbon is Róm. Tört. I. 245. a jászokat teszi a Tisza partjára. Ortway szerint keleti határunk a Tisza volt.

³ Mela, I. 19.

⁴ Herodotos, II. 110.

fenmaradt. Vitéz és elhatározásában gyors volt. Hirtelen jelent meg csapataival az ellenség előtt s gyorsan tovább állott, ha vállalata nem sikerült, a mint azt ősei hazájában tanulta.¹ Különböben ez is, mint az ókori barbárok általában, egyes törzsfőnökök uralma alatt élt. Jó barátságot és szövetséget tartott a szomszéd népekkel válogatás nélkül, de kész mindig és mindenütt a harcra, a mikor és a hol zsákmány ígérkezék.

6. A jászok és dákok itteni közös története.

Európa ezen részén a rómaiak és barbár népek hogyan osztoztak meg? — A jászok első háborúi s viszonyai a rómaiakkal és barbárokkal. — A jászok a kvádokkal szövetkeznek. — A rómaiak politikája a barbárok irányában. — A kvádok és dákok a rómaiak ellen. — Decebál dák király. — Ennek hadjárata Domitián császár ellen. — Traján császár Decebált legyőzi s Dáciát meghódítja, mely római tartományná alakíttatik. — A dákok jellemzése. — A jászok sorsa Dácia leigázása után.

Ettől fogva a két nép — jász és dák — története ép úgy összefolyik, mint határaik. Keleten ők képezték a védfalat a rómaiak terjeszkedései ellen s egyszersmint képviselték a függetlenséget és természeti életmódot a jól fegyelmezett és rendezett polgáriasság ellenében, mely a római

¹ Tacitus; Hist. I. 79.